Vincze Bence

Ildebrando felszabadul

A nyugalom itt pont olyan volt, mint ahogy az ember elképzeli a toszkán falvakat Budapesten az erkélyén ülve: rebbenő, nyárközépi napsütés, szűk utcák, olajfák, a csendet finom ütemmé dolgozó kabócazaj. Merész képzeletünk csalódás nélkül jelent meg előttünk, s létezését, ha akartuk, ki is tapinthattuk a barnára öregedett mészköves házfalak vénányi fugáiban. Ha még mindig a budapesti erkélyen ültünk volna, fejet rázok a giccstől, de mint a mai értelmiségnek sok más sajátsága, úgy a gyönyörtől és a katarzistól való távolságtartás is mulandó, mert legtöbbször éppen a gyönyör és a katarzis megélésének hiánya eredményezi. Jelen lenni a giccsben fogszorító beismerés, nekem pedig erre volt szükségem Olaszországban: arra vágytam, hogy elragadjon a giccs, az előítélet, a felszabadultság, az ösztönösség, amelyek szálait már rég elvágtam magamtól, arra, hogy azzá váljak, aki egy mediterrán nyaralás alkalmával újra nekiindulhat megkeresni őket, s elmesélheti a hamis visszatalálás szélmalomharcait.

Hónapok óta terveztük ezt a nyaralást, mindketten megfeszített munkát végzünk, és bár az első napokban, amíg nagyvárosi lüktetésben elégítettük ki a polgári, aktív nyaralás kötelezettségeit, még olykor felbukkant a bűntudat, hogy megengedhetünk-e magunknak egy ilyen kiszakadást a mindennapjainkból, mire Sovanában megszálltunk, ennek a tépelődésnek semmi nyoma nem maradt bennem. Rajtad még láttam a jeleit a nyugalom keresésének, de én belül már hátrahagytam mindent, ami egy éven keresztül nyomta a vállamat. Borra vágytam, olajos, nehéz tésztákra, fájóan égető napsütésre, de legfőképp rád és a hallgatásodra. Itt, vidéken ezt megkaphattam, és mint mohó kisgyermek húsvét után a csokoládét, úgy habzsoltam magamba az első pillanattól kezdve minden darabját ennek a tömény idillnek.

Azért is sétáltunk közel két kilométert a faluba, mert érezni akartam a toszkán délután erejét, és persze mert érkezés utáni mohóságomban én egy percet sem voltam hajlandó várni arra, hogy megigyam azt a pohár bort. De megérte, a faluba lépve a tufavárosok minden romantikáját hozta ez a pici, de régi nagyságából még olykor valamit megmutató település. Egykor istenek élhettek itt. Kövekből épült házak, a köveken az etruszk korból itt maradt delfinek, utcán fütyörésző, virágokat locsoló öregek, megszámlálhatatlan macska és leander – díszei minden térnek. Te talán valamivel jobban szereted a városokat, de nekem ez az igazi hazaérkezés, régóta lüktet bennem valami különös vágyakozás az ilyen elzárt, tikkadt vidéki telepek felé.

Miután átsétáltunk a falu összes utcáján, leültünk a központ leghangulatosabb éttermébe, ahol rajtunk kívül mindössze egy turistapár volt az egész teraszon, a többiek mind helyiek, egy nagy család tagjai, hangos olasz beszéd, nevetés, éneklés, de semmi tömeg vagy olyasmi, ami képes lenne betörni a személyes terünkbe, mégis egyből közel éreztük magunkat ezekhez az emberekhez. Mindennek a sztereotipikus orgiának a tetejében odalépett az asztalunkhoz a pincér, egy a sok közül, hétköznapi ruhában – trikó, rövidnadrág, papucs –, semmi sallang, és mint szép nyári ékszer, az évtizedek alatt vörösbarnára pirult bőr. Csodaszép férfi, gondoltam. Jól tudod, milyen hiú vagyok, és bár önbizalmam ritkán enged csodálatot más férfiak felé, most minden

tisztelettel irigyeltem ezt a testet és megjelenést. Pedig egy modern, ízléses, finom nő szemével nézve nem lehetett igazán vonzó jelenség – csak az a fedhetetlen szabadság, ami, mint delfinekkel tetovált alkarja felé a könnyű izzadtság, úgy csorgott le róla.

Mindenféle vendéglátói rutint félredobva lépett ki a névtelenségből, és mint akinek semmi oka hezitálni, bemutatkozással kezdte a fogadásunkat. Mielőtt mi jeleztük volna felé, hogy az olaszunk messze nem anyanyelvi, az enyém pedig kimerül a futball zsargonjában, már megtudhattuk, hogy Ildebrandónak hívják, de mi hívjuk bátran Brandónak, hiszen születése óta senki nem mondta ki hosszú, nehéz kiejtésű, már-már démoni nevét. Erre én döccenő humorral csak annyit tudtam mondani, hogy *look like The Godfather* – de suta intertextuális utalási kísérletem az eddig megállíthatatlan nevetéséhez képest mindössze értetlenséget jelző mosolyt csalt az arcára, ezért, gyorsan feloldva a kínos helyzetet, kértem, amit kinéztünk előtte: *pizza margherita, tagliatelle alla bolognese, half litre vino bianco and two aqua*, és bár ezen a ponton semmi tudatos humor nem volt amögött, hogy halandzsázok az olasz szavak és angol kötőszavak között, megszólalásomat ékes kacaj fogadta – ettől felderültem, miközben a helyzet még több réteget hántott le férfias büszkeségemből. Szemeiből és az azokat körülvevő finom anyajegyek szimmetriájából, ahogy átfutott íves, maszkulin orrcsontjára, valami szemtelen szelídség és figyelő kedvesség sugárzott, nem tudtam haragudni arra, ahogy ura saját territóriumának, dominálta a levegőt, a teret, a falut, ez az övé és senki másé. Ez a falu ő maga, teste mészkő, vénái öreg fugák, arca a nyármeleg, izzadtsága fehérbor, s mégis beenged minket ide, jóllakat azzal, ami egyenlő ővele.

Miután Brando kihozta az italt, faggatni kezdett minket barátságosan, amire elmeséltük, hogy *Budapest* és *great vacation* és *work* és *Hungary,* de többre igazából nem is volt kíváncsi, nagy felkiáltással nyugtázta budapestiségünket, jelezve, volt már nála magyar, és hogy ő mennyit olvasott és hallott a csodás Budapestről, és szeretné is egyszer látni. Majd ebből finomkapcsolással újra Brando életének monológját hallgathattuk: gyermekkora óta dolgozik az étteremben, ami az apósáé, Alfredóé, ezért Alfredo Capitano a hely neve. De itt dolgozik az egész család, csak a felesége most szült, pedig együtt pincérkednek általában, ha éppen nem gyereket nevel a másik. Mondandója közben rá is mutatott a padon egy, a gyermekét etető hölgyre, körötte másik két apró, és egy nagyobb, tizenéves fiú. Anyósa a szakács, a felesége félbolond öccse meg a lótifuti, aki helyettesítőleg pincérkedik. Tekintete közben áthaladt a sánta koravén férfin, aki épp egy kancsó borral rohant a mellettünk ülő amerikai házaspár asztalához. Visszafele szeretetteljesen tarkón is suhintotta Brando.

Te megkérdezted tőle, hogy mióta él Sovanában, érdeklődésednek persze szemmel láthatóan örült, hiszen folytathatta élete nagy történetét: Brando itt született, életében nem hagyta el Grosetto megyét, gyermekkorában a szülei meghaltak autóbalesetben, ezért nem ül autóba – elkomolyodó arccal mutatott a faluból kifele vezető útra: látta, hogy onnan jöttünk, ha megyünk haza, nézzük már meg a kanyarban a keresztet, mert a szüleié, ott ütköztek kilencéves korában egy teherautóval. Teátrális mozdulatokkal megcsókolta nyakában az aranykeresztet, elkomolyodó arca finom mosolyba váltva fordult vissza családja felé, és közben folytatta: akkor karolta fel a felesége apja, és fogadta be a családba, munkát adva neki, mikor pedig befejezte az iskolát, beleszeretett a lányába. Szeret itt élni, és nem is bánja, hogy nem ül autóba: ez az otthona, Sovana, itt megvan minden, ami kell neki, gyerekek, család, nyugalom

és boldogság. Én meg ettől még jobban irigyeltem – nem a sorsát, a létezését abban, amit adott neki az élet. Magyarországon ilyen körülmények között lehetne népszerű, ittas író a fővárosban, sikere is lenne ilyen traumákkal, ő mégis boldog itt, és elég neki az, ami megadatik, nem hagy nyomot maga után. Még egyszer megjegyezte, hogy Budapest biztos csodálatos, ránk mosolygott és kettesben hagyott minket.

Te láthatóan elszomorodtál a történettől, miközben engem felkarolt. Elképzeltem az életemet itt, Brando helyében, negyven évesen, csendben, elzártan minden nyomástól és üldöztetéstől. Mindig volt bennem vonzódás a vendéglátás felé, szerettem csinálni: az agyam olyankor mintha nem is létezne, csak a test van, a láb, a kéz, benne az ínak, a fáradt este, a belezsibbadás, minden más csak elnyomható, villanásnyi eszmélés. Minden nap nyaralás lehet itt, és milyen szép, hogy Brando minden nap úgy kelhet fel, mint ahogy mi a szűk egy hónap alatt itt, Toszkánában.

Te persze gyökeresen máshogy láttad a helyzetet: aki itt él, ebben a zárt, szűk közegben, annak ez már megszokott, és nem bír újdonsággal, én pedig csak romantizálom a helyzetet, amiben minden kétséget kizáróan igazad volt, hajlamos vagyok öncélúvá tenni egy ideát, ha a mentális egészségem úgy kívánja, ezért is van szükségem újra és újra a te tisztánlátásodra. Ebben az idillben viszont megtartottam magamnak ezt a vágyott képzetet. Az idő is megszeppent a helyzet szépségétől, és hosszan moccanatlan maradt, mellém hevert egy macska, a fejem súlyosodott a bortól, megérkezett az étel, aminél akkor semmire sem vágytam jobban. A tészta nagyszerű volt, a pizzád, melyet Brando rakott a kemencébe eres, izmos karjaival – láttam az ablakból – a legjobb kézműves pizzériák kínálatát is felülmúlta: eredeti volt, nem nápolyi, nem római, itteni, helyi, amit csak Brando anyósa gyúrhat, amit csak Brando rakhat a kemencébe, amit akkor csak te ehettél meg. Mellettünk az idős, hetvenes éveiben járó amerikai pár éppen nemtetszését fejezte ki a félbolond srácnak, hogy ők ilyen vékony pizzát még nem láttak, hát ez tortilla, a srác meg legyintett rájuk, röhögött és bement.

Az ízek még jobban az idill felé emeltek a földről, habzsoltam a tésztát, mindent jobbnak láttam, mint valaha, vagy amilyen éppen igazából. Míg ettünk, nem is szóltunk egymáshoz, legközelebb tekintetünk is akkor találkozott csak, amikor töltöttem neked egy kis bort. *Cantina di Pitigliano* – a romantikát fokozva a borismereteimmel szédítettelek, micsoda aroma és testesség, fahordó meg szilva és barack, pedig igazából fogalmam sem volt a toszkán borokról. Nem ismerem a fajtákat, és a magyar borokról is inkább hobbitudással rendelkezem, de abban a pillanatban, ha vett volna minket egy kamera, az a jelenet bármelyik olasz filmben megállta volna a helyét.

A gyönyörű Brando kicsit szétálló, csorba fogaival minden alkalommal, amikor elment mellettünk, nagyot mosolygott, minden második alkalommal megkérdezte, hogy milyen az étel, és minden harmadik alkalommal faggatni kezdett minket Budapestről, majd továbbállt másik asztalhoz mosolyogni. Hányan lakják, mekkora, meg a *Danubio*, hát az micsoda folyó, milyen egy villamos, jók-e a borok. Egyedül erről kérdezett kettőt: jobbak-e a toszkánnál, és míg te ráztad a fejed, én bólogattam, ennyi patriótaságot csak megengedhetek magamnak... Tetszett neki a makacsságom.

Jó ideje ott ültünk, és valami oknál fogva épp a magyar könnyűzene helyzetének megvitatásával romboltuk jókedvünket, amikor felfigyeltünk arra, ahogy Brando kissé megemelt hanggal fejezi ki nemtetszését a családja felé. Teltház volt, a sógor épp ette a szendvicsét, az após szívta a cigarettáját, a felesége pedig még mindig egy

gyereket – talán már egy másikat – etetett, miközben Brando sürgött a teraszon. Arcán a már megkövült mosolyráncok alatt még szigorúbbnak hatott mérges tekintete, heves mutogatás, a sógor hangosan, de elnyeklő hangon vissza.

Te jelezted, hogy mennél, nem szereted az ilyen helyzeteket, és általában én is szívesebben kerülöm el a konfliktusokat, de igyekeztelek megnyugtatni, hogy nincs semmi komoly, ez biztos mindennapos, és sztereotípiáim spiráljában ezt is az olasz életérzésnek tudtam be. Te nyilván értetted, miről vitatkoznak, de rám hagytad a dolgot. Egészen addig romantizáltam a helyzetet, míg Brando hatalmas pofont nem mért a felesége öccsére, aki ettől elterült a kövön. A teraszon ülők nagy része ekkor felállt és elindult, nem akartak a csetepaté részeseivé válni. Mi maradtunk, szélen ültünk, és a huszonkettes becsületesség csapdájában szótlanul azon törtük magunkat, hogy ez olyan tényező-e, ami miatt – bár fantasztikus volt az étel – távozhatunk a helyről fizetés nélkül, vagy megvárjuk inkább, hogy meddig fajul a helyzet. A pofont követően Brandóhoz lépett az üvöltöző Alfredo, és rángatni kezdte a vállát, hogy észhez térjen, de Brandóból, mint fogva tartott bikából, felszabadult valami mély bosszú őrzői ellen, s egy boroskancsóval fejbe verte apósát, majd a földön is folytatta az ütlegelését. Az étterem templomoldalra néző fehér, ezeréves fala feltehetően nem először látott vért. Ebben a finom városban nem a szélsőséges színek dominálnak, hanem a pasztell, a barack, a barna és a fehér, ezért úgy rikított a piros, mint domboldal kékje előtt a leander. Brando még mindig ütlegelte az apósa fejét, mire az anyósa is kijött a konyhából, de Brando jó ember, nem üt meg asszonyt. Üvöltve visszaküldte inkább a feleségével együtt, akinek azért odaszólt, hogy *Fanculo il tuo stupido fratellino, puttana!,* amit én a *Fanculó*n kívül nem értettem, de elmagyaráztad, hogy az öccsével kellene kúrnia, és ez így elég is volt nekem.

Kiürült a tér, a teraszon csak mi ketten ültünk, két ember a földön feküdt, a nagyobb vérben úszva mintázta a toszkán dombokat, a kisebbik magánál volt ugyan, de meghunyászkodva kuporodott össze. Csak egy ember állt, a gyönyörű Brando, izmain kiduzzadtak az erek, rózsaszín trikójára sötét foltokat hímzett a vérrel elvegyült izzadtság. Ő mindennek az ura, mindenek felett áll, és most kimutatta hatalmát. Lement ekkorra már a nap, csodálatos volt, ahogy a szürkületben Brandót megvilágította a terasz rusztikus, acélműves lámpája. Felszabadult, mély levegőt vett, megtörölte arcát a trikójában, bement a pulthoz, kiszedte az összes pénzt a kasszából meg a szekrényből, egy bőrtáskába rakta az egészet, és kisétált. Kifele megsimogatta a sógor fejét, aki még mindig remegve kuporgott a földön, majd odasétált hozzánk, és a már megszokott, finom mosollyal megkérdezte, hogy hány órára van innen Budapest, és elvisszük-e autóval, mert nagyon szeretné látni, és irigy ránk, hogy mi minden napot ott tölthetünk. Én döntésképtelenül rád néztem, s láttam rajtad, hogy vonakodsz. Szemedben nem félelem volt, inkább távolságtartás, egy gyilkost azért mégse ültessünk már az autónkba. Én viszont nem szerettem volna udvariatlan lenni: felhúztam a szemöldököm és elgondolkodva annyit mondtam bizonytalan angolsággal, hogy mi még igazából úgy terveztük, hogy itt leszünk két hetet, szeretnénk pihenni, hiszen hosszú az év és sok lesz a munka, nem árt nekünk a toszkán levegő. Abban bíztam, hogy a két hét pont annyi idő, amit már nem szívesen vár ki a gyönyörű Brando, s így is lett: rám kacagott, megveregette a vállamat, jó pihenést kívánt, majd felszállt a biciklijére, és elindult az egyetlen úton, ami Sovanát összeköti a világgal.